

**INFORMACIÓN BÁSICA SOBRE A PROGRAMACIÓN DE HISTORIA DA
FILOSOFÍA DO 2º CURSO DE BACHARELATO**

BLOQUE 1. Contidos transversais

B1.1. Comentario de texto.

B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.

B1.3. Ferramentas de aprendizaxe e investigación da filosofía.

B1.4. Aplicación das competencias de tecnoloxías da información e da comunicación á historia da filosofía

BLOQUE 2. A filosofía na Grecia antiga

B2.1. Orixe da filosofía grega. Os presocráticos: resposta á orixe do cosmos

B2.2. Dialéctica socrática.

B2.3. Convencionalismo democrático e relativismo dos sofistas

B2.4. Platón: ontoloxía e coñecemento; concepción dualista do ser humano; dimensión antropolóxica e política da virtude; o autor e o seu contexto.

B2.5. A física de Demócrito.

B2.6. Problemas da filosofía antiga e solución de Aristóteles.

B2.7. Aristóteles: metafísica, física, coñecemento, ética eudemonista e política. Comparación coa filosofía platónica. O autor e o seu contexto

B2.8. Doutrinas éticas helenísticas: Epicureísmo, Estoicismo e Escepticismo.

B2.9. Científicos helenísticos.

B2.10. A Biblioteca de Alexandría.

BLOQUE 3. A filosofía medieval

B3.1. Cristianismo e filosofía. Agostiño de Hipona: teoría da iluminación, filosofía da historia, o problema da certeza e a defensa da liberdade.

B3.2. Escolástica medieval. Tomé de Aquino: relacións de razón e fe. Vías para a demostración da existencia de Deus. Lei moral. Relación coa filosofía antiga e coa agostiniana, a xudía e o nominalismo. O autor e o seu contexto.

B3.4. Crise da Escolástica no século XIV: nominalismo de Guillerme de Ockham. Relacións entre razón e fe. Novo pulo para a ciencia.

BLOQUE 4. A filosofía na Modernidade e na Ilustración

B4.1. A filosofía no Renacemento. Humanismo: novo concepto sobre a natureza humana.

B4.2. F. Bacon. Os prexuízos na investigación do coñecemento.

B4.3. Implicacións da revolución científica

B4.4. Realismo político de Maquiavelo.

B4.5. Descartes: O método, o "*cogito*" (coñecemento e realidade) e o dualismo antropolóxico.

B4.6. Comparación do autor coa filosofía antiga e medieval, e relación coa Moderna. O

autor e o seu contexto.
B4.7. Hume: o coñecemento, crítica á causalidade e á substancia. Emotivismo moral. Comparación coa filosofía anterior. O autor e o seu contexto
B4.8. Locke: liberalismo político.
B4.9. A Ilustración francesa. Rousseau: a crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral.
B4.10. Idealismo transcendental. Kant: as facultades e límites do coñecemento.
B4.11. Lei Moral e paz perpetua.
B4.12. Relación do proxecto ilustrado de Rousseau coa filosofía Moderna e Kant.
B4.13. Comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna.

BLOQUE 5. A filosofía contemporánea
B5.1. Marx: o materialismo histórico, a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e a súa visión humanista do individuo.
B5.2. Relación de Marx cos problemas da filosofía contemporánea. O autor e o seu contexto.
B5.3. Nietzsche: crítica á metafísica, á moral e á ciencia; a verdade como metáfora.
B5.4. O superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, e comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. O autor e o seu contexto.
B5.5. A vontade en Schopenhauer.
B5.6. Filosofía española. Ortega y Gasset: a súa relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, e outras posturas filosóficas. O autor e o seu contexto
B5.7. Filosofía crítica da escola de Frankfurt. A crítica a razón ilustrada e á idea de progreso.
B5.8. Racionalidade dialóxica de Habermas: os intereses do coñecemento e a acción comunicativa.
B5.9. Contribución de Habermas ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea.
B5.10. Pensamento posmoderno: principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexión sobre a súa vixencia actual.

Aclaracións sobre a temporalización, o grao mínimo de consecución para superar a materia e os procedementos e instrumentos de avaliación.

Calendario escolar

Calendario escolar

1. Período Lectivo

Primeiro trimestre: do 16 de setembro ao 20 de decembro

Segundo trimestre: do 8 de xaneiro ao 3 de abril

Terceiro trimestre: do 14 de abril ao 22 de maio

2. Interrupción das actividades lectivas:

Nadal: do 23 de decembro de 2009 ao 7 de xaneiro de 2010

Entroido: días 24, 25 e 26 de febreiro de 2010

Semana santa: do 6 ao 13 de abril de 2019

3. Datas previstas para as sesión de avaliación:

Primeira avaliación: 27 de novembro.

Segunda avaliación: 4 de marzo.

Terceira avaliación: determinado pola CIUG. Seguramente ao redor do 22

HISTORIA DA FILOSOFÍA: 4 sesións semanais.

	1º Aval	2º Aval	3º Aval
setembro	7		
outubro	19		
novembro	14		
decembro		12	
xaneiro		14	
febreiro		13	
marzo		2	15
abril			14
maio			12
Total sesións/período:	41	41	41
Total sesións/curso:	122		

O currículo de Historia da Filosofía contempla 59 (47 de contidos concretos) estándares para traballar en 122 sesións lectivas estimadas (non se contabilizan as do mes de xuño nin a segunda metade de maio, ademais hai que ter en conta que ao comezar o curso non sabemos se o feito de adiantar a convocatoria de setembro afectará o calendario de xuño). Isto permitiría un cálculo de aproximadamente 2 sesións por estándar (incluíndo a súa avaliación, claro). Sen embargo este cálculo carece por completo de sentido. Os estándares de aprendizaxe enténdense como especificacións dos criterios de avaliación que permiten definir os resultados de aprendizaxe, e que concretan o que el alumno debe saber, comprender e saber facer en cada materia. Ademais, o mesmo Decreto indica que deben ser observables, medibles e avaliábeis para permitir graduar o rendemento ou logro acadado. Pero os estándares prescritos para a historia da filosofía:

Non sempre son especificacións dos criterios de avaliación, dado que moitas veces o estándar é tan xenérico e amplo coma. P. ex. : Criterio B4.4. “Coñecer os principais ideais dos ilustrados franceses, afondando no pensamento de J.J. Rousseau, e valorar a importancia do seu pensamento para o xurdimento da democracia mediante unha orde social acorde coa natureza humana”. Estándar HFB4.4.1. “Comprende os ideais que impulsaron os ilustrados franceses, e explica o sentido e transcendencia do pensamento de Rousseau, a súa crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral”. A diferenza entre un e outro vai pouco máis alá do tempo verbal empregado no enunciado.

Non son facilmente observables nin medibles. P. ex.: Estándar HFB2.1.2. “Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral como na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude” ou Estándar HFB3.3.1. “Coñece as teses centrais do nominalismo de Guillerme de Ockham e a súa importancia para a entrada na modernidade”.

Esixen unha concreción moitísimo maior, establecendo indicadores precisos para graduar o rendemento ou logro acadado.

Por outra parte, a maior parte dos estándares son excesivamente abertos e imprecisos. Na súa formulación son frecuentes expresións do tipo “entre outros”. P. ex. Estándar HFB2.2.1. “Utiliza con rigor conceptos do marco do pensamento de Aristóteles, como substancia, ciencia, metafísica, materia, forma, potencia, acto, causa, efecto, teleoloxía, lugar natural, indución, dedución, abstracción, alma,

monismo, felicidade e virtude, entre outros”. Estándar HFB5.4.1. “Identifica conceptos de Habermas, como coñecemento, interese, consenso, verdade, enunciado, comunicación, desigualdade, ou mundo da vida, e conceptos da filosofía posmoderna, como deconstrución, diferenza, cultura, texto, arte, e comunicación, entre outros, aplicándoos con rigor”, ou “como”: Estándar HFB5.4.6. “Explica e argumenta sobre as principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexiona sobre a súa vixencia”.

Por último, algúns estándares condensan a práctica totalidade do pensamento dun autor: Ex.: Estándar HFB3.2.2. “Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Tomé de Aquino, distinguindo a relación entre fe e razón, as vías de demostración da existencia de Deus, e a lei moral, en comparación coas teorías da filosofía Antiga”.

Todo isto dificulta enormemente a atención a todos e cada un dos 59 estándares (todos eles prescritivos) en 112 sesións, o establecemento dos mínimos para acadar a promoción (no derradeiro estándar citado, se seleccionan algunhas das teorías, se compromete a claridade ou se prescinde da comparación coa filosofía antiga?) e a avaliación dos mesmos. A existencia de avaliacións externas complica aínda máis o traballo do docente.

Na circular, do 4 de outubro de 2017, do director do Grupo de Traballo de Historia da Filosofía, “sinálase que se manteñen sen modificación ningunha a estrutura da proba vixente no pasado curso, 2016/2017”, polo tanto, a efectos da ABAU, segundo a circular do 31 de xaneiro de 2017 hai que ter en conta que sinalan que “distribuimos os bloques temáticos do seguinte xeito: Filosofía antigo-medieval, Filosofía moderna e Filosofía contemporánea. A estes tres grandes bloques hai que engadir o bloque de contidos transversais: a primeira cuestión do exame cobre estes contidos (comentario dun fragmento) ao tempo que un dos bloques históricos (estándar proposto). Os estándares de aprendizaxe distribuiranse en dous grupos, segundo as opción A e B que se lle presentarán ó alumno na proba.”

Opción A	Opción B
A orixe do cosmos na corrente presocrática .	Dialéctica socrática e relativismo dos sofistas .
Realidade e coñecemento en Platón.	Física e metafísica en Aristóteles.
Platón: antroploxía e política.	Ética e política en Aristóteles.
Descartes: o problema do método e a evidencia do cogito.	O problema razón/fe na filosofía medieval
O liberalismo político de Locke .	Hume: crítica das ideas de sustancia e causalidade.

Opción A	Opción B
Os límites do coñecemento en Kant.	Razón e progreso na Ilustración .
A lei moral en Kant.	Nietzsche: crítica da cultura occidental .
Alienación e ideoloxía en Marx.	Ortega y Gasset: a razón vital .

No curso 2019-20 o 75% (aproximadamente, esto quedará detallado nos criterios de avaliación) das sesións adicaranse a traballar os estándares da OPCIÓN A, e o 25% restante para os estándares da OPCIÓN B. Respecto á parte do derradeiro bloque que non encaixa en ningunha das opcións da ABAU, a comprendida entre os estándares que van dende o HFB5.4.1. ata o final do programa, proporase ao alumnado que traballen sobre eles dun xeito voluntario e que dito traballo sume nota, sen posibilidade de descontar, por riba da nota obtida na terceira avaliación, tal e como se sinala no apartado de criterios de avaliación.

Resumo temporalización:

A temporalización quedou establecida non sempre en función de estándares concretos, senón de grupos de estándares nos que se concreta un bloque ou unha parte significativa dun bloque de contidos (que preferentemente toman como eixe as opcións da ABAU, tendo como prioridade a opción A):

Primeira avaliación (41 sesións estimadas)

Bloque 1. Traballárase de forma transversal ao longo de todo o curso

Bloque 2. 41 sesións distribuídas do seguinte modo:

B2.1. Orixe da filosofía grega. Os presocráticos: resposta á orixe do cosmos

(Opción A) = 3

B2.2. Dialéctica socrática e B2.3. Convencionalismo democrático e relativismo dos sofistas = 3

B2.4. Platón: ontoloxía e coñecemento; concepción dualista do ser humano; dimensión antropolóxica e política da virtude; o autor e o seu contexto **(Opción A) = 25 sesións**

B2.5. a B2.7. Aristóteles: Física, Metafísica, Ética e Política = 6 sesións

B2.8. Helenismo = 2 sesión

Bloque 3 = 1 sesión:

B3.1. Agostiño = 1 sesión

NOTA: parte dos estándares da OPCIÓN B serán impartidos a través de Flipped Classroom, o cal axilizará o avance na materia e reducirá o número de sesións computadas aquí. Non se determinan neste momento porque será algo que se pacte co alumnado. Hai que ter en conta que nas primeiras sesións non se imparten contidos xa

que hai que explicar a estrutura da materia e das probas ABAU.

Segunda avaliación : 41 sesións estimadas

Bloque 3 (cont.) = 4 sesións distribuídas do seguinte modo:

B3.2. e B3.3. Aquino = 2 sesións

B3.4. Ockham = 1 sesión

Bloque 4. 1 sesión:

B4.1. a B4.4. Renacemento (Bacon, Maquiavelo) e B4.5. Descartes (Opción A): 1 sesión

Bloque 4 (cont.). 36 sesións distribuídas do seguinte modo:

B4.5. e B4.6. Descartes (Opción A): 14 sesións

B4.7. Empirismo (Hume) = 6 sesións

B4.8. Liberalismo político (Locke) (Opción A) = 7 sesións

B4.9. Ilustración (Rousseau): 2 sesións

B4.10 a B4.11. Kant (Opción A): 13 sesións

NOTA: parte dos estándares da OPCIÓN B serán impartidos a través de Flipped Classroom, o cal axilizará o avance na materia e reducirá o número de sesións computadas aquí. Non se determinan neste momento porque será algo que se pacte co alumnado.

Terceira avaliación : 41 sesións estimadas (depende da data que determine a CIUG para as ABAU)

Bloque 4 (cont.) 15 sesións

B4.11 a B4.12 Kant (Opción A): 15 sesións

Bloque 5. 21 sesións distribuídas do seguinte modo:

B5.1. e B5.2. Marx (Opción A): 12 sesións

B5.3. a B5.5 Nietzsche: 4 sesións

B5.6. Ortega y Gasset: 3 sesións

B5.7. Escola de Frankfur e Posmodernidade: 2 sesións

NOTA: parte dos estándares da OPCIÓN B serán impartidos a través de Flipped Classroom, o cal axilizará o avance na materia e reducirá o número de sesións computadas aquí. Non se determinan neste momento porque será algo que se pacte co alumnado. Nos contidos desta avaliación, ademais, hai que ter en conta que están incluídos aqueles que poden ser obxecto dun traballo para subir nota por parte do alumnado, xa que varios dos seus autores non están incluídos en ningunha das dúas opcións das ABAU.

Esta previsión sábese a priori difícil de cumprir na medida en que apostamos por metodoloxías activas que deben adaptarse ao ritmo de aprendizaxe de cada alumno e alumna. Se queremos que o alumnado sexa protagonista do seu propio proceso de ensinanza e aprendizaxe, non sempre se vai poder respectar esta distribución temporal dos contidos que é a mesma para todos.

Criterios de avaliación

O Departamento de Filosofía asume que a avaliación debe ser contínua, de modo que para avaliar con acierto é preciso comprobar los progresos do alumnado non so ao final do proceso, senón dende o comezo e ao longo do mesmo, para ter en conta a traxectoria individual e os distintos ritmos de aprendizaxe dos alumnos e alumnas. Deste modo a avaliación realízase dende o principio da acción educadora, non é algo que xurde ao final do proceso para comprobar unos resultados. A avaliación continua inclúe a avaliación de diagnóstico (inicial), formativa e sumativa. Permite incluír as modificacións necesarias na programación para facilitar a aprendizaxe dos educandos, manexar as diferenzas entre o alumnado na aula e por tanto tanto tamén se entende como unha práctica inclusiva. De modo que non pode centrarse na etapa final da aprendizaxe nin se concibe para aprobar, senón para aprender. Deste modo, o profesorado propón diversas actividades ao longo do curso, de carácter avaliable, de acordo cos criterios anteriormente expostos. A cualificación final responderá ao conxunto do traballo realizado polo alumno ou alumna duante o curso e quedará reflectida na cualificación de xuño despois de realizar a media das cualificacións obtidas nas distintas avaliacións, ou no seu caso das recuperacións, efectuadas. A cualificación de cada avaliación resultará do traballo realizada na aula, as probas, traballos ou actividades realizadas en cada período, de acordo cos criterios que se sinalan a continuación:

Avaliación da aprendizaxe do alumnado

Os bloques suman (sen incluír o B1 que é transversal e é avaliado en cada proba ou actividade) en total $9 + 6 + 15 + 17 = 47$ estándares.

Se atendemos a que a nota final vai de 0 a 10 e ponderamos o peso dos diferentes bloques (aproximando de tal xeito que teñamos números sen decimais) o tanto por cento do peso de cada bloque (Opción A, aproximadamente un 75% da nota e Opción B un 25%) quedaría así:

Bloque 2. A filosofía na Grecia antiga	
9 estándares = 5 (Opción A) + 4 (Opción B)	
Opción A / Ponderación 75% / 22% HFB2.1.1. / HFB2.1.3. / HFB2.1.2. / HFB2.1.2. / HFB2.1.4.	Opción B / Ponderación 25% / 6% De HFB2.2.1. a HFB2.3.1.
Temporalización:	Temporalización:

Bloque 3. A filosofía medieval	
6 estándares (Opción B) Do HFB3.1.1 ao HFB3.3.1	
Opción B / Ponderación / 25%	
Temporalización:	

Bloque 4. A filosofía na Modernidade e na Ilustración	
15 estándares = 9 (Opción A) + 4 (Opción B) + (2 non ABAU)	
Opción A / Ponderación 75% / 38% Do HFB4.2.1 ao HFB4.2.4. HFB4.3.3. Do HFB4.5.1. ao HFB4.5.4.	Opción B / Ponderación 25% / 6% HFB4.1.1. e HFB4.1.2. HFB4.3.1. / HFB4.3.2. / HFB4.3.1.3 / HFB4.4.1.
Temporalización:	Temporalización:

Bloque 5. A filosofía contemporánea	
17 estándares = 4 (Opción A) + 7 (Opción B) + 7 (non ABAU)	
Opción A / Ponderación 75% / 15% Do HFB5.1.1. ao HFB5.1.4.	Opción B / Ponderación 25% / 7% Do HFB5.2.1. ao HFB5.3.3. Do HFB5.4.1. ao HFB5.4.6. (non ABAU – non computan no % desta ponderación) / traballo voluntario que suma ata un punto sobre as notas obtidas na terceira avaliación
Temporalización:	Temporalización:

Pódense observar algunhas diferencias de peso ante o mesmo ou similares números de estándares, pero xa se ten sinalado que se tratan estes non sos (non é posible nas materias do Departamento de Filosofía) senón en conxunto con outros estándares, e eso fai que, en ocasións, uns adquiren un peso moito maior que outros polas relacións que teñen con outros temas que hai que tratar para que os contidos sexan comprensibles. Un claro exemplo desto é o que sucede no seguinte estándar: HFB2.1.3. Distingue as respostas da corrente presocrática en relación á orixe do Cosmos, os conceptos fundamentais da dialéctica de Sócrates e o convencionalismo democrático e o relativismo moral dos sofistas, identificando os problemas da filosofía antiga, e relacionando esas respostas coas solucións achegadas por Platón.

Como se pode observar na programación a temporalización non se detalla para cada estándar senón para cada grupo de estándares pertencentes ós grupos sinalados na columna de contidos e criterios de avaliación. Isto é así porque segundo o que consideramos os requerimentos da propia materia para que sexa comprensible para o alumnado deste nivel é necesario abordar ós problemas fuxindo da fragmentación todo o que permita o currículo. Este tipo de fragmentación de sentido (separando en distintos estándares, para seguir co exemplo do mesmo filósofo a súa visión política – HFIL 2.1.2. – do sentido do gobernante-filósofo – HFIL2.1.4) na lei fai moi difícil programar ó detalle a temporalización, así como os mecanismos de avaliación, xa non

digamos sinalar con exactitude o tanto por cento que vai valer cada un destes estándares sobre o (excluíndo os de contidos transversais do Bloque 1) que hai en total na materia. Polo tanto seguindo, en certa forma, a lóxica da columna de “criterios de avaliación” e de “contidos”, agruparemos os estándares de aprendizaxe para asignarlles o mesmo peso dentro de cada bloque temático (atendendo no peso a se pertencen á opción A ou B da ABAU). Aínda que, obviamente, non todos os estándares de avaliación presentan a mesma dificultade e extensión, pensamos que, ó final, terminarán quedando compensados dentro do bloque ditas diferencias.

Ante esto optamos por programar, como dicíamos, xuntado os estándares de aprendizaxe segundo a agrupación que aparece tanto na columna de "contidos" como na de "criterios de avaliación", e dende aí xorde a decisión de adxudicar os tantos por cento (iguais) correspondentes a cada agrupamento. Aínda que ditos agrupamentos son diferentes tanto en extensión como en dificultade, consideramos que ó final terminan compensándose e, polo tanto, outorgámoslles a mesma porcentaxe dentro do bloque (a no ser que se indique o contrario), tal e como mencionamos con anterioridade.

A nota final de cada bloque xurdirá de diferentes tipos de actividades. En principio (se isto varía se indicará nas actas de Departamento), as notas de cada bloque terán a seguinte composición:

- Observación das actividades desenvolvidas en clase (XI). Estas observacións serán rexistradas no caderno da profesora e determinarán o redondeo da cualificación, no caso de decimais, ata o número enteiro superior ou non.
- Probas específicas de autores ou correntes. Suporán entre un 50% e un 80% da cualificación global do bloque. A ampla variabilidade na porcentaxe depende da cantidade de actividades e probas que o alumnado teña que facer nese bloque. Este tipo de proba tenderá a seguir a estrutura da proba ABAU, en especial cando se trate de autores da “Opción A”. No caso de autores ou correntes da “Opción B” estas probas poden ser tipo ABAU e ser contadas como un Bloque ou poden estar integrados ou seus contidos nas probas que terán como núcleo fundamental o autor, cuestión ou corrente da “Opción A”.
- Un mínimo de 10% e un máximo de 20% para aproba tipo test de cada bloque (non terá recuperación se se fai con material de consulta). Farase antes da proba específica (unhas dúas ou tres sesións antes dela).
- Un mínimo de 10% e un máximo de 30% para as actividades feitas na casa ou na clase (cando estas actividades consistan en pequenas probas tipo test ou de reflexión con probabilidade de utilización de material, non terán recuperación, xa que se avisará delas con antelación).

- Cando nun bloque ou parte dun bloque se aplique o método de Flipped Classroom (sempre haberá aviso das datas de visualización e de traballo sobre o visualizado na casa) as porcentaxes das probas variarán dun xeito importante, dado que a avaliación realizáse dun xeito diferente con esta metodoloxía. No caso de que isto suceda farase constar nas actas de Departamento. Tendo en conta a estrutura da proba ABAU, o máis probable é que se utilice este tipo de metodoloxía para os estándares que hai que impartir para a “Opción B”. No caso das actividades coa metodoloxía FP, o usual é que non haxa recuperación, xa que o alumnado ten que resolver as dúbidas antes das actividades ou durante elas. Só no caso de que a profesora detectara un problema concreto que levara a unhas baixas notas non debido a falla de visionado (algo frecuente) ou traballo por parte do alumnado, volveríase a repetir a actividade logo de dar tempo a traballar novamente co material visual.

- En ocasións, e se se pacta co alumnado (o obxectivo é motivalos a traballar máis e con ferramentas e materiais diferentes, tal e como indica a lexislación), se farán actividades como infografía, presentacións, lecturas guiadas, etc., que poderán valer entre 1 e 1.5 puntos sobre os anteriores 10 que se poidan obter no bloque, dependendo da cantidade de actividades que se fagan (p.e.: una infografía avaliada con rúbrica, ata 0.50 punto por riba do 10, unha lectura guiada con preguntas a responder, sendo posible consultar o material traballado, ata un punto por riba de 10, etc.). Dado o carácter deste tipo de probas (suman e non restan) mostran con claridade o interese do alumnado en mellorar as súas cualificacións, polo tanto, se non se presenta a estas probas, ou as deixa en branco, ou non se achega ao suficiente non lle valerán para redondear cara ao seguinte número enteiro (por exemplo: ten como media un 4.6 e obtén como cualificación nunha lectura guiada un 2, pasaría a ter un 4,8, pero non se lle redondearía a un 5). A profesora considera, polo tanto, que a non presentación á proba, o deixala en branco, o non contestar a uns mínimos a pesares de ter todo o material diante e cunhas preguntas que o guían a lectura (no caso dese exercicio, por exemplo) é unha clara indicación de que a alumna ou o alumno non ten interese en ter unha maior cualificación no boletín da correspondente avaliación. Consideramos que é importante non fixar neste momento con exactitude estes aspectos porque a flexibilidade ao respecto sempre deu moi bo resultado co alumnado, que se ve moi motivado ao ser consultado sobre diferentes opcións á hora de participar nas decisións de obtención de notas.

- Para a derradeira avaliación está planificado un traballo voluntario sobre os estándares que non están contemplados en ningunha das opcións da ABAU e que van dende o HFB5.4.1. ata o final do programa. Este traballo só sumará nota e non descontará, e o fará, exclusivamente sobre as notas da terceira avaliación. O máximo que se pode obter con este traballo un punto e non é incompatible cos puntos que se podan obter por riba do 10 por outros conceptos, dado que é un traballo que require unha excepcional mostra de interese.

As posibles variacións nas porcentaxes non serán froito da aleatoriedade nin da improvisación. A experiencia docente indica que, en ocasións, redunda nun maior aproveitamento académico facer que os diferentes tipos de probas e exercicios teñan diferentes pesos na nota final dun bloque, xa que non só inflúe no rendemento do alumnado a comprensión dos contidos senón tamén o desenvolvemento das diferentes competencias que van sendo “entrenadas” ao longo do curso.

Realizaranse recuperacións das probas específicas de autores ou correntes, o resto de estándares no que o alumnado vaia tendo problemas irase recuperando dun xeito gradual mediante as indicacións para a mellora nas actividades cun menor peso porcentual.

A cualificación de cada avaliación contemplará as cualificacións dos distintos bloques traballados ao longo do período. Salvo que haxa unha desproporción moi grande na carga de estándares entre bloques avaliados no período a media será aritmética. É necesario sinalar aquí que respectarase a nota que resulte de dita media para trasladala ao boletín, pero eso non significará que un bloque que estea suspenso pase a estar aprobado por isto. Por exemplo: Bloque de filosofía grega cun 4 e Bloque de filosofía medieval cun 6. Poñámonos no suposto de que teñen o mesmo número de estándares, pesan o mesmo porque son da mesma opción (cousa que non é certa, pero que nos vale para o caso), a media aritmética daría unha nota dun 5, a cal sería a nota do boletín, pero como a media do curso non se fará sobre as notas do boletín senón sobre as de cada bloque, o Bloque de filosofía grega terá que ser recuperado.

No caso de non recuperar algún bloque, existe a posibilidade (en principio non está programada, pero a profesora contemplará esta opción unha vez que teña todas as notas contando coas recuperacións correspondentes) que se faga unha proba final para aquelas persoas que teñan algún bloque suspenso. Para ter opción a esa proba é requisito imprescindible ter acadado unha cualificación positiva en alomenos a metade dos bloques avaliados. De no aprobar este exame (é un exame de mínimos, xeral, non se contempla que nel haxa posibilidade de “subir nota”) o alumno ou alumna deberá presentarse á proba extraordinaria de setembro.

Na convocatoria oficial de setembro o alumnado realizará un exame único e global (que seguirá o modelo ABAU) e a cualificación obtida será a propia da convocatoria.

Facer un exame fóra da data establecida e consensuada co alumnado require un xustificante médico oficial sempre que se alegue enfermidade ou calquera outra certificación que xustifique debidamente a ausencia. Será responsabilidade da alumna ou do alumno poñerse en contacto coa profesora e solicitar hora para facer o exame.

Como norma xeral corríxiranse as probas na aula unha vez cualificados pola profesora, expoñendo os criterios empregados (que serán previamente coñecidos polo alumnado). Aínda que non todas as actividades, probas, etc. poderán ser entregados na clase (non sería posible impartir os estándares, facer exercicios e probas sobre eles e utilizar clases para que o alumnado poda observar polo miúdo todas e cada unha das actividades de avaliación, o alumnado sempre terá acceso aos exercicios. Por exemplo, en ocasións se farán test, a profesora solucionará o test na clase (o alumnado terá permiso para anotar as respostas antes de entregalo), na pantalla, pero non entregará o exercicio cualificado a toda a clase. A pesares desto calquera das alumnas ou dos alumnos poderá ter acceso ao seu exercicio, nun recreo ou nunha entrada ou saída de clase, obviamente.

No caso de observar que algún alumno ou alumna está copiando por calquera procedemento, a proba quedará suspensa, sen que isto supoña a perda do dereito á recuperación.

Procedementos e instrumentos de avaliación:

Segundo proceda para cada estándar de aprendizaxe e dependendo do tempo de que se dispoña e da dinámica e composición diversa de cada de cada clase utilizaranse os seguintes procedementos e instrumentos de avaliación para obter as cualificacións.

A nota final de curso (Xuño) resultará de realizar a media ponderada das cualificacións obtidas nas distintas avaliacións, ou no seu caso das recuperacións, efectuadas durante o curso.

A cualificación de cada avaliación resultará das probas, traballos ou actividades realizadas en cada período. A continuación se ofrece unha descrición xeral das probas, actividades, tarefas, etc. máis salientables, que o alumnado fará o longo do curso.

1º) Unha proba escrita (exame), por cada bloque temático ou sub-tema dentro de cada bloque se así o indica a programación da materia, ou se se indica nas actas no Departamento, na que se avaliará a adquisición e adecuada utilización de conceptos, fixados nos estándares de aprendizaxe e nos criterios de avaliación, propios

da materia e correspondentes a ese período académico. No caso de que a proba se compoña de diversas partes ou preguntas, o profesorado indicará previamente a valoración de cada ítem ou parte dos que se compoña o exame, no caso de que non se detalle dita valoración se entende que todas as preguntas valen igual. Nalgúns casos, e sempre que se considere oportuno, facilitaranse rúbricas. Este tipo de proba será a que teña a posibilidade de ser recuperada nunha proba posterior, do mesmo tipo que a primeira que se suspendeu.

2º) A proba anterior pode ser suplida, se o profesorado así o indica, por un traballo individual ou en grupo entregado por escrito e presentado oralmente na aula. Neste caso valorarase non só o contido senón tamén a exposición oral feita ante o resto do alumnado. No caso de traballos (individuais, grupais ou por proxectos) o sistema de recuperación non consistirá nunha proba específica, xa que tal cousa carece de sentido cando se aplica unha metodoloxía que ten por resultado un produto final. Neste caso ou se lle darán as indicacións pertinentes ó alumnado para que mellore os aspectos que presentan deficiencias, ou se lles dará a oportunidade de compensar a baixa nota obtida cun traballo posterior onde se demostre o avance na adquisición de competencias, na consecución de obxectivos e na adecuada adquisición de estándares de aprendizaxe.

3º) Tamén ser farán durante o curso diferentes actividades sobre distintos tipos de materiais, exercicios de redacción sobre temas do currículo, pequenos controis con probas tipo test, de recheo de espazos baleiros ou de verdadeiro/falso, cuestionarios, exposicións, infografías, controis de lecturas guiadas, etc. O obxectivo deste amplo abano de actividades é o de utilizar os diferentes procedementos e instrumentos de avaliación suxeridos para cada estándar o grupo de estándares de aprendizaxe, xa que é moi complicado elaborar unha proba estandarizada de tipo 1º o 2º sobre cada bloque temático, de tal xeito que se presente como un todo coherente para o alumnado.

A restante porcentaxe da nota de avaliación – redondeos á alza ou á baixa, tendo en conta que se parte do redondeo á baixa -, se é o caso, dependerá, a xuízo do profesorado, do rendemento académico do alumnado na aula. Para iso teranse en conta, ademais do xa sinalado respecto ao procedemento de avaliación XI:

4º) As súas achegas nos debates ou discusións sobre temas da materia tidos en clase.

5º) O seu cumprimento da lectura ou comentario dos textos, documentos, actividades, traballo por proxectos, etc. relativos a cuestións filosóficas, éticas, psicolóxicas, etc.

6º) A observación na súa libreta de clase ou fichas de clase (se o profesorado llo indica así dende o principio de curso) do seguimento e asimilación dos estándares de aprendizaxe impartidos no período correspondente á avaliación.

7º) O profesorado poderá levar o caderno ou fichas do alumnado, calquera día, sen avisar previamente. É obriga do alumnado traelo/s sempre a clase e facer cada días as actividades previstas. O profesorado elixirá algunha das actividades para a súa cualificación, por suposto, sen indicar previamente cales serán elixidas. Isto mesmo vale para o seguimento de traballo por proxectos que se podan facer na materia.

Outras consideracións importantes a ter en conta polo alumnado son as que se detallan a continuación.

Algunhas das probas ou traballos que se propoñan poderán ter carácter voluntario ou xurdirán dun pacto entre o alumnado e o profesorado (ou sexa, serán ofertadas polo profesorado e a clase decidirá se lle parece oportuno facelas), en tal caso subirán a nota da avaliación na que se fagan, ou da unidade temática ó que correspondan, de tal maneira que nunca supere un punto e medio que se sumará ó total do obtido entre todas as probas e traballos que se fixeran nese período. Este tipo de probas non terán recuperación. Dado o carácter voluntario, e motivante, destas probas o alumnado que non demostre interese por elas deixará claro que non aspira a acadar ó redondeo, como xa se ten sinalado, por riba da súa nota na avaliación correspondente, no caso de que a media das probas dea como resultado un número con decimais.

Nalgunhas ocasións faranse pequenas probas (test, recheo, definicións, etc.) na clase que medirán a comprensión e o traballo do alumnado sobre o tratado no bloque que se estea a impartir. A realización avisarase con unha ou dúas clases de antelación. O resultado delas computarase no bloque de porcentaxe de traballos feitos na clase (ou na casa). No caso de que a/o alumna/o non se presente a proba sen xustificación terá ou un cero ou unha penalización dun 10%-15% da nota correspondente. No caso de que a falta sexa xustificada a porcentaxe correspondente a esa actividade pasará a engrosar a do exame ou control principal (aquel que está estipulado que pesa un 60% da nota).

Nas probas ou controis especificarase o valor de cada cuestión. No caso de que non se especifique, sobreentenderase que todas valen o mesmo. No caso de traballar con actividades, proxectos, etc. intentarase proporcionar dende o inicio unha rúbrica.

No caso de non superar algunha das tres avaliacións o alumnado realizará, antes da avaliación seguinte, ou no seu caso antes da nota final, unha proba de recuperación seguindo o modelo reflectido no caso 1º. Se sucedera que a avaliación sobre proxectos, actividades, etc. non resultara satisfactoria, contemplarase a posibilidade de facer unha proba como a do caso 1º para ese tipo de contidos.

Como norma xeral compre ter en conta que na cualificación de cada proba, ata

un 5% poderá depender da corrección gramatical e ortográfica.

Se en Xuño o alumnado non supera a materia terá en Setembro a posibilidade de o facer mediante unha proba do tipo 1º na que deberán responder a cuestións relativas bloques de contido impartidos. Se este exame se compón de varias preguntas indicaráselle ao alumnado a valoración de cada unha delas de cara ao cómputo global. No caso de que non se especifique o valor de cada ítem se sobreentende que se dividen por igual entre a nota total (p.e.: se hai dúas preguntas a metade da nota é para cada pregunta).

